

Od středověkých bran Horažďovic na legendární Prácheň

GPS souřadnice: 49.3204298, 13.6996192

Praktické informace

Délka trasy: 3–6 km (podle toho, zda k Práchni popojedete autem nebo dojdete pěšky)

Obtížnost: Velmi lehká trasa městským centrem a pak procházkou až na Prácheň.
Výlet je možné jet s kočárkem, na kole i se psy. Ti musejí být ve městě na vodítku.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 129 km pojedete asi hodinu a tři čtvrtě. Držte směr Dobříš → Strakonice → Horažďovice.

www.idos.cz

Turistická mapa: [Odkaz na mapy.cz](#)

Parkování: Na Mírovém náměstí. Počítejte, že i s návštěvou muzea budete potřebovat asi tak 2 hodiny času. Takže si připravte asi 25 Kč. V neděli je parkování zdarma.

Muzeum Horažďovice (www.muzeumhd.cz)

Otevírací doba:

červen–září, úterý–neděle: 9.00–17.00

říjen, duben, květen, úterý–neděle: 9.00–16.00

listopad–březen, úterý–sobota: 9.00–16.00

Vstupné:

Zámecký okruh: dospělí 150 Kč / děti, studenti, ZTP, důchodci 80 Kč / rodinné 300 Kč

Muzeum: dospělí 100 Kč / děti, studenti, ZTP, důchodci 50 Kč / rodinné 200 Kč

WC: V muzeu a u Červené brány

Možnost občerstvení: po celém městě

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Rabí, Kašperk, Chanovice, Sušice, Velhartice, Klatovy atd.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testovali sourozenci Bohdan a Tobiáš ze Strakonic.

Bóďa (9 let): “Našel jsem všechna schovaná písmenka i čísla. Také jsem viděl čápa.”

Tobík (5 let): “Mně se moc líbily brány a povídání o perličkách.”

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás na milý a krátký výlet do města Horažďovice a poté na nedalekou Prácheň.

Ve městě najdete malebné náměstí, zámek s krásným muzeem, pás středověkých hradeb s Pražskou a Prácheňskou bránou a třeba i masné krámy. Díky řece Otavě je místo oblíbenou zastávkou vodáků. Zdejší zvláštností byl chov perlorodek v mlýnském náhonu. I toto „rodiště“ perel vám ukážeme. A pak také nádherné loutky, zlatinky a svítící kameny.

Horažďovice projdete za hodinku, na Prácheň potom pošlapete další hodinu. Samozřejmě se však můžete popovízt autem. Poté už je to jenom 300 metrů. Výlet zvládnete ujít za dopoledne, takže se následně můžete směle přesunout třeba na nedaleký hrad Rabí.

Výlet jsme pro vás připravili ve spolupráci a na objednávku města Horažďovice, je pro vás tedy zdarma! :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky,

dnešní cesta za hádankou povede okolím řeky Otavy. Uvidíte hodně středověkých bran, pohádkový strom, a když se pošťestí, také čápy na komínu pivovaru. Budete luštit tajenku, hledat písmenka na sochách, erbech či středověkých bránách. A třeba narazíte i na poklad!

Stejně jako k našim ostatním výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Pokud ji po vyluštění přinesete do informačního centra na zámku, dostanete za ni dáreček.

Doplňovačka

Jdeme na to:

Pod úbočím staroslavné Práchně, posledního šumavského výběžku, kolem nějž se vine stříbrná stuha řeky Otavy, jsou už zdáli patrné věže starobyklých Horažďovic.

Naše putování začne na **Mírovém náměstí**, kde budeme hledat první písmenka do tajenky.

Vidíte krásně opravený secesní dům? Najdete na něm zvíře? A čtyřlístky? Kolik jich napočítáte?

Znáte pohádkový Čtyřlístek? Jak se jmenují kamarádi z Třeskoprska?

Vyberte si jeden z kamenných obličejů nad okny, zatvařte se stejně a s tímto výrazem přejděte k hotelu vedle. Které zvířátko skrývá hotel ve svém názvu?

Nyní se už můžete tvářit normálně. :)

Na tabulce vedle vchodu zjistěte, který prezident se zúčastnil zdejší předvolební schůze.

1. Opište příjmení politika.

Jdeme ke **kašně**. Pochází z roku 1560 a i na ní najdete obličej. Kolik jich napočítáte?

Co jim trčí z úst?

Rozhlédněte se kolem sebe. Stačí asi tak do vzdálenosti 10 metrů. Kolik obličejů vidíte teď? Kolik z nich se usmívá? Kolik kaboní?

Usmějeme se a jdeme se bát k **morovému sloupu**.

Víte, co je to mor?

Mor je nákaza, které se rovněž říkalo „černá smrt.“ V polovině 14. století postihla epidemie moru Evropu a za 6 let vyhubila nejméně třetinu evropské populace. Onemocnění způsobuje bakterie Yersinia pestis, která způsobuje rychlou a bolestivou smrt. Dýmějový mor, který přenášely blechy, byl děsivý. Bleší kousanec nejdříve zhnědl, nebo zčernal a bakterie se začala v lymfatických uzlinách množit jako zběsilá. Způsobila jejich zánět. Hnis chtěl ven, a tak nemocnému ubožákovi naskákaly vředové boule (dýměje). Prasklé boláky způsobily hnisající a krvácející rány, které ale mohl pacient přežít. Pokud bolák prasknul dovnitř a nákaza se dostala do krve, pacient stoprocentně zemřel na otravu krve, stejný osud ho čekal, když se bakterie dostaly do plic, kde způsobily těžký zápal a nesnesitelně páchnoucí dech, kvůli kterému začali „moroví doktoři“ nosit masky připomínající ptačí zobák.

Vidíte zeměkouli s obláčky a hlavičkami andělíčků? Na zeměkouli stojí socha Panny Marie. Výška sloupu je přibližně 12 m. Je tady někdo tak vysoký? Kolik členů rodiny by se muselo postavit jeden druhému na ramena, aby se dotklo Mariiny svatozáře?

Na nádherně zrekonstruovaném morovém sloupu vyhledejte znak města. Je na něm skála, na které stojí dvě čtyřhranné věže. Pod oběma okny jsou červené štíty se střelou, což je znak Bavorů ze Strakonice, původních vlastníků města. Nahoře mezi věžemi je nad cimbuřím zlatá hvězda. Kolik má cípů?

Odečtěte čtyři cípy.

2. Napište výslednou číslovku.

Obejděte sloup a najděte latinský nápis.

3. Opište čtvrté písmeno.

Kostela a radnice si zatím nevšímáme. (Snad se neurazí.) Vstupujeme totiž do ulice Monsignora Fořta, což je ta, která je vám nejbližší. Ano, ta hned vedle lékárny!

Zkuste říct 5× za sebou *monsignor Fořt*. Komu se zamotal jazýček a má na něm uzel? Vypláznout, zkontrolovat a rozmotat! Musíte to stihnout, než dojdeme k první dnešní bráně.

Zjistěte, jak se jmenuje. Napovíme, že barva je důležitá! A růžová to není! :)

Vidíte Ježíše? Dokážete pod bránou zjistit, jak se jmenuje svatý patron města?

4. Opište jméno ze skleněné desky.

V 19. století si lidé mysleli, že název města odkazuje ke svatému Gorazdovi. A protože se místním tahle pověst zalíbila, udělali z Gorazda v roce 2006 patrona města. Tento svatý, je v České republice velmi neobvyklý. Zsvěcen mu je, pouze jeden kostel, který se nachází v Olomouci a patří ortodoxní církvi.

Máme tady někoho, kdo se jmenuje Gorazd? Asi ne. I když nám se podařilo zjistit, že je v republice hned devět nositelů tohoto jména. Vyzkoušejte si se svým příjmením. Jak by to znělo, kdybyste se jmenovali Gorazd nebo Gorazda?

Jakpak asi maminka na synka volala, když byl malý? Goro, Gorásku, Razdíku...?

Podle původní barvy je brána nazývána Červenou, podle směru Pražskou. Před ní býval padací most přes příkop. Byla postavena ve druhé polovině 13. století.

Vidíte tu krásně malovanou klenbu? Výmalba pochází z roku 1923 a její autor Karel Němec na ní popletl český znak. Lev má hledět vždy vlevo! Ne vpravo, jako na naší malbě.

Projdeme-li touto bránou k hlavní silnici, je odtud na její severní stěně vidět městský znak. Není to žádné logo nové doby, je užíván již od 15. století. Znak jsme viděli už před chvilkou na morovém sloupu, tady si ho můžeme užít v barvách.

Odbočíme doleva a vydáme se k **pivovaru**. Poznáte ho podle komínů a žluté barvy. Když budete mít štěstí, uvidíte čápa. Čapí rodince se v Horažďovicích líbí, hnízdí zde už mnoho let. Čas od času je ovšem potřeba hnízdo snížit, aby se odlehčilo. Velmi nápomocní jsou v tom místní hasiči. Proaktivní čapí rodiče totiž na hnízdo ve snaze o pohodlí potomků rok, co rok vrší další větvičkové „peřinky“, takže po čase připomíná spíš větvový mrakodrap. Nebo že by jim někdo vyprávěl o princezně na hrášku? Čím víc hloží v čapím loži, o to měkčeji se bude vejším ležet?

Na rozdíl od svého příbuzného čápa černého, který hnízdí skrytě v lesích a je velmi citlivý na rušení, staví si čáp bílý hnízdo na lidských stavbách, komínech, sloupech a věžích a není tolik plachý. Domov si staví z větviček a klacíků a po dlouhá léta ho využívá.

Při tahu čapí létají jen ve dne. Na podzim, kdy mizí do tepla, urazí denně průměrně 300 km až 400 km, na jaře, kdy se k nám vrací, kolem 200 km. K letům využívají teplých proudů nad pevninou a plachtění. Zimují ve východní, jihovýchodní a jižní Africe. Zimovišti na rozdíl od hnízda věrni nejsou. Partneři z jednoho páru se na cestu vydávají odděleně. (Že by potřeba manželské pauzy? Nebo prevence navigačních sporů?) Zpět na hnízdiště se jako první většinou vrací samec.

K pivovaru jen nakoukněte a zkuste přečíst římský letopočet. Vyšlo vám 1869?

Najděte na vratech informační cedulku. Z ní se dozvíte, že tento zámecký pivovar nechal na místě bývalého hradebního příkopu právě v roce 1869 vybudovat Ferdinand Kinský, ale panský pivovar byl ve městě založen již v roce 1570 za pana Švihovského z Rýzmburka.

5. Jak se jmenoval Švihovský křestním jménem?

Pokračujeme ještě kousek kolem silnice, ale ukazatele nás za minutku odkloní k zámku.

Napravo ještě zahlédneme zelenou budovu bývalého zámeckého mlýna. Na jeho východní straně teče náhon, přes nějž vede krytý dřevěný můstek.

Krásná budova! Jděte se na ni podívat. Co vám připomíná její fasáda? Nám pistáciovou zmrzlinku!

Najděte před zámkem **sochu svatého Floriána**.

Víte, kdo to byl?

Je považován za patrona profesí, které souvisejí s ohněm: hasičů, hutníků, kominíků, hrnčírů či pekařů. Obvykle je

znázorňován v oblečení římského důstojníka s nádobou na hašení. Nebo jak hasí požár. V českých zemích patří k nejuctívanějším světcům. Požárům je třeba vzdorovat, a především předcházet. Nejspíš proto na sochy a obrazy svatého Floriána při svých toulkách natrefíte co chvíli. Snad stráží dobře.

Vstupujeme do zámku.

Jaká dvě kamenná zvířata střeží jeho bránu? Vidíte, jak si packou hrdě přidržují erb?

Najděte u branky do zahrady dvě kamenné šišky. Jaké stromy rostou v zahradě? A jaký mají vztah k naší zemi?

Na nádvoří vyhledáme pohádkový strom. Před ním je cedulka, z níž vyčteme, že je dřevina pojmenovaná podle známé české ilustrátorky Heleny Zmatlíkové. Ilustrovala třeba *Martínkovu čítanku* nebo *Z deníku kocoura Modroočka*. Jak se strom jmenuje? A kdo ho křtil? Známa spisovatelka!

6. Doplňte: Martina...

Barokní **zámek** stojí na místě gotické tvrze ze 13. století. V 15. století ji bratři Kocovští přestavěli na plnohodnotný hrad, který byl v 16. století za Švihovských z Rýzmburka přebudován na renesanční zámek. Z původní tvrze se dochovalo pouze sklepení vytesané do skály. A abychom nezapomněli, také zbytky okrouhlé věže zazděné v pozdějších přístavbách. Její patu si můžete prohlédnout v sondě na Malém zámeckém nádvoří (sídlí zde pizzerie). V závěru 17. století Šternberkové zámek znovu přestavěli, tentokrát v duchu baroka. Krom toho areál zámku výrazně rozšířili o nové budovy.

Autory barokní přestavby zámku byli italscí stavitelé Salomini a Pietro Andreati. Předlohou jim byl tak trochu zámek v Praze-Troji, který rovněž patřil Šternberkům. Je to poznat z fasády a dvouramenného schodiště u velkého sálu. Že jste Trojský zámeček ještě neviděli? Chyba! Najdete ho hned vedle pražské ZOO. Takže až si někdy uděláte výlet za zvířátky, zastavte se i tam.

Ve většině zámeckých prostor dnes sídlí **městské muzeum**. A u Zmatlíkovníku je městská knihovna. Vidíte kamenný erb? Tentokrát je v něm něco jiného než věže. Přečtete nápisy?

Kdo vidí sluneční hodiny? Kolik je? :) Pokud zrovna svítilko nesluní, můžete čas hodinám sdělit. Jistě vaši informaci uvítají.

Přijměte nyní pozvánku do krásného muzea. Opravdu stojí za to. Tolik věcí pro děti se jen tak nevidí!

Pracovníci muzea nám byli při tvorbě výletu nesmírně nápomocní, využili jsme jejich znalostí a odborného výkladu, za což jsme vděční a děkujeme. :)

V přízemí zámku se nalézá interaktivní dílna pošumavských řemesel a expozice národopisu. V sousedství multifunkčního sálu, který má kapacitu sto míst, je umístěna stálá expozice marionet Stoleté pimprle. Zajímavostí je, že vystavené loutky pravidelně vystupují ve zdejším loutkovém divadle. V jižním křídle zámku je možné vidět stálou expozici Myslí a kladivem, která vám představí minerály, hornictví, perly a zlato horního Pootaví.

Prohlídky zámku rovněž organizuje městské muzeum. Trasa vede do nejrepresentativnějšího velkého sálu s unikátními freskami ze 17-18 století, Dále vás uchvátí empírový salon zrestaurovaný v roce 2023, zámecký pokoj s krásnou nástrojnou freskou, projdete se chodbou plnou paroží a prohlédnete si kapli. Je možné vystoupat také do věže, ze které je rozhled do okolí. A v západním křídle připravuje muzeum každoročně nové sezonní výstavy. Komentované prohlídky zámeckých prostor začínají každou celou hodinu. První v 9:00 poslední v 16:00.

Nám se nejvíce líbily loutky a minerály. Hlavně jsme obdivovali křemen a kalcit ve všech možných tvarových i barevných variantách. Lidé se ale nejvíce zastavují u takzvaných luminiscenčních minerálů. Jejich světélkování způsobuje UV záření, které je pro člověka neviditelné. Říká se mu také studené světlo, protože při něm nevzniká žádné teplo. V oblasti horního Pootaví můžete zakopnout o řadu druhů takových „kamenů“. Musíte na ně mít ale nos (nebo UV lampu), protože v běžných podmínkách působí poměrně nenápadně. Když na ně posvítíte UV světlem uvidíte fantastické barvy: podnos z uranového skla a uranové slídy, které svítí zeleně, fluorit vydávající temně fialovou barvu, bílé zářící scheelity a kalcity, které jsou zbarvené do nachova.

A pak že když je někdo balvan, nemůže zářit!

Od zámku spěcháme další kamennou bránou zpátky na náměstí, rovnou ke kostelu svatého Petra a Pavla.

Než se k němu ale dostaneme, otočte se zpátky na kamennou bránu a napište, co v sobě skrývá kamenný erb vlevo. To je ale překvapení!

Kostel svatého Petra a Pavla byl založen současně s městem Horažďovice. Dokončen byl v první polovině 14. století. Slavná gotická socha Madony na hlavním oltáři pochází z období kolem roku 1500.

Dveře do kostela se musejí zavírat kvůli vlaštovkám, které sem občas zalétnou a nedokážou se dostat ven. Tak opatrně...

Vidíte krásné dřevěné dveře. Kolik napočítáte šípů? Na hvězdu se už ani neptáme... :)

Kostel obcházíme tak, že ho máme po pravé ruce. Na dalších dveřích najdeme informace o zvonech.

Najděte řádek u zvonu Gozard.

7. V jaké tónině je laděn?

Když už stojíme pod zvony, musíme si říci, že o ty Horažďovice přišly několikrát. O první je připravila třicetiletá válka, o další samozřejmě první světová. Jakmile však děla utichla, občané zorganizovali sbírku na nové zvony. Načež přišla druhá světová válka. Historie se opakovala. Kostel byl dlouho bez zvonů a až v devadesátých letech zásluhou pana starosty, katolické charity a všech možných organizací, které skládaly korunku ke korunce, byly vyrobeny a zavěšeny zvony nové. Nyní je v kostele navíc i zvonkohra, která hraje ve 12 hodin.

Ke zvonům se vztahuje také cedulka na zeleném domě. Vypráví o oblíbeném knězi Karlu Jaroslavu Fořtovi. Právě v této budově žil a jeden ze zvonů kostelu věnoval. Který to byl? Zjistěte.

Za kostelem je pěkný výhled na Otavu i nad ní se tyčící vrch se zříceninou hradu Prácheň. Tam se už za chvíli vydáme!

Ještě, než sejdeme po schůdcích do parkánu, řekneme si něco o filmech, které se ve městě natáčely. Třeba *Kladivo na čarodějnice*. Což vůbec není film pro děti, takže se nedivíme, že jste ho neviděly. Ale nějakou tu čarodějnici určitě znáte. Vyjmenujte alespoň tři pohádky, ve kterých se vyskytují.

Jistě si vybavíte večerníčkový seriál *Malá čarodějnice*. Zlé babice řádí v pohádkách *O perníkové chaloupce*, *O princezně Jasněnce a létajícím ševci* nebo třeba *O Růžence*. Hodná čarodějka je zase v pohádce *Princezna ze mlejna*.

A Saxanu také určitě znáte!

8. Jak se jmenuje předmět, na kterém čarodějnice létá?

Vydáme se po schůdcích k řece. Spočítáte je? Kolik vám jich vyšlo? Šedesát osm? To by měl Jarda Jágr radost!

Po pravé straně můžeme obdivovat zbytky **městského hrazení** z 15. století. Jeho původní délka bývala přes 1 300 metrů. Také je zde **originální geopark**. Vzorky hornin z okolí jsou tu zasazené přímo v kamenné zdi.

Najděte cedulku číslo 10.

9. Doplňte: Nebulitický .....

My se však vydáme doleva ulicí Nábřežní. Vidíte po levici ve zdi tajná dřevěná dvířka? Co se za nimi asi skrývá? Určitě poklad!

Trošku jiný poklad se dal v letech dávno minulých najít ve zdejší řece. Choval se zde totiž prazvláštní tvor – perlorodka. Nebo taky prostě nesprávně přírodovědně škeble. Když je velká, tak stará škeble. Tvor s domečkem. Ale takový, co na rozdíl například od šneka takřka nevytahuje nohu z domova. Živí se vodou. Tedy přesněji: drobnými organickými částicemi rostlinného i živočišného původu, co jí obydlím protékají. Jenže ouha, občas jí voda přinese i nějaké to zrnko písku, co ne a ne odplavat. Škrábe a tlačí perlorodka jako kamínek v botě. Takže se začne bránit tím, že vylučuje perleť, kterou vetřelce obaluje a obaluje... A perla je na světě!

Perlorodka říční žila na našem území od poslední doby ledové. Jenže potřebuje k životu čistou vodu, takže... Ve středověku, kdy voda čistá jako křišťál tekla skoro všude, bylo prý v místních řekách perlorodek tolik, že se zdálo, že jsou jimi řeky dlážděné. Vybírat z nich perly ale směla jen vrchnost. Poddaným byl lov perlorodek přísně zakázán. Nařízení Švihovských z Rýzmburka v 15. století hrozilo samozvaným lovcům perel přísnými peněžitými tresty, později dokonce

šibenicí. Pytláci a žoldnéři však na tresty ani na perlorodky nebrali žádné ohledy, rozřezávali je noži nebo rozbíjeli lastury kamenem. Tak se stalo, že za třicetileté války byly na některých místech perlorodky téměř zcela vyhubeny.

Traduje se, že na přelomu 18. a 19. století si tehdejší majitelé panství Rummerskirchové nechali přivést perlorodky až z Holandska, které údajně rychle tvořily perly a vypustili je do mlýnského náhonu, nedaleko od místa, kde stojíme. Není ale jisté, že by perlorodky tak dalekou cestu přežily, stejně jako přesun do vody, s jiným chemickým složením. S jistotou ale víme, že do mlýnského náhonu byla přenesena část perlorodek z Otavy. V Horažďovicích se povídá, že to bylo kvůli velkému suchu, pravděpodobněji ale je, že se porybnému a jeho pomocníkům z náhonu perlorodky snáze lovily, protože si v něm, na rozdíl od řeky, snadno snížíte průtok vody.

Pak už stačilo koryto náhonu projít, perlorodky vysbírat a shromáždit na vlhké místo na břehu. Lastury se pak otvíraly speciálním nástrojem zvaným klíč a strašně opatrně se prohlížely, aby nebyly živočichové usmrceni. Perla, pokud v lastuře byla, se vyjímala stříbrnou lžičkou a perlorodky se pak vrátily zpátky do vody. Ve 20. století se však kvalita vody v řece s rozvojem průmyslu a chemizací zemědělství rychle zhoršovala. Perlorodek ubývalo... Poslední výlov se konal v roce 1944. Po druhé světové válce byly perlorodky silným znečištěním Otavy zcela vyhubeny.

Velká škoda! Třeba se ale někdy do těchto vod vrátí. Doufejme.

A teď si děti zacpěte ouška – budeme totiž mluvit sprostě!

Centrem podlouného obchodu s perlami se údajně stala hospoda *U Černého orla* v Trhové ulici a nedaleká ulička, která se jmenuje Hradební, ale místní ji neřeknou jinak, než *Posranka* – pytláci perly polykali a ve svých útrokách je pronesli do města, ve výše zmiňované ulici vykonali potřebu, aby se ke svému lupu opět dostali. Fujtajbl!

Pokračujeme až k zelenému domečku, který je popsán citáty. Najděte ten od Marka Twaina a přečtete ho pozpátku. Proč? Jen tak! :)

Podbranský mlýn, kterému se rovněž říká Pod Kocourem nebo Na Vlnách a aktuálně Proud, vznikl asi už v 15. století.

Josef Korda, jeden z majitelů z přelomu 19. a 20. století, zde nechal v roce 1905 firmou Křížík vybudovat první horažďovickou elektrárnu. Vyráběla stejnosměrný proud, v létě využívala vodní turbínu, v zimě parní stroj. V současnosti ve mlýně působí centrum environmentálního vzdělávání PROUD, které bylo otevřeno 25. 4. 2015. Mlýn je přístupný po domluvě.

A teď pozor. Ujděte ještě pár metrů a u křížku vyrazte ulicí vzhůru k Brance.

Podle cedulky zjistěte, jak se jí říká jinak, a předvedte, jak takové zvíře dělá.

Na cedulce najděte anglický text a zaostřete na předposlední řádek.

10. Opište druhé slovo od konce řádku.

Branky neboli fortny bývaly součástí městských opevnění kvůli přístupu k vodě a zásobování města. V horažďovickém případě tudy také vedla cesta ke mlýnu. V dnešní době nám označení branka přijde trochu divné, protože jde spíše jen o takovou zakulacenou díru, půlkruhově zaklenutý průchod hradební zdí. Nikde žádná klika ani zámek. Třeba tu ale kdysi něco takového bylo. Jenže to uhnulo. Nikdo branku nejspíš nenatíral.

Nalevo uvidíte domek s krásnými psaníčkovými sgrafity. Hned za ním odbočte doleva. Ulice vás dovede až ke slavným masným krámům.

Masné krámy najdeme v Hradební ulici. Jsou tady doložené od 16. století. Masné krámy měly hned dvojitý účel. Na šlachtě za zadními dveřmi se dobytek porážel, po odkrvení a očištění se maso rozbouralo a vystavilo na pult do ulice.

Po požárech v roce 1619 a 1689 bylo toto MC, masné centrum, jak bychom dnes řekli, obnoveno. Ještě v roce 1837 tu stály dvě řady krámků naproti sobě. Současná podoba již jen jedné dochované řady pochází z poloviny 19. století. Jsou tedy jednou z nejmladších staveb svého druhu u nás, což je důvod, proč se zachovaly v téměř původní podobě. Za celou dobu existence počet krámků nepřekročil číslo 20. Nad některými prodejnicemi byly při nedávné opravě objeveny a zrestaurovány nápisy se jmény jednotlivých majitelů. „Tak to máme, paninko: dvakrát Vaněček, jednou Čapek, jednou Alois Eisner. Je toho o trochu víc, můžu to tak nechat?“ :)

Najdete je? Komu patří řeznictví?

Vracíme se až téměř k Brance. Ovšem těsně před ní odbočíme do Trhové, která nás zavede k další bráně. Anebo to můžeme vzít do nebezpečné části Hradební ulice, což je ta výše vzpomínaná Posranka. A máme chvíli, kterou můžeme věnovat stručným dějinám města.

Historie Horažďovic je odedávna spjata s nedalekou Práchní, kde v polovině 10. století vzniklo přemyslovské hradiště, které sloužilo jako správní centrum kraje. Kolem něj se vytvořila tzv. sídelní komora, tvořená několika vesnicemi.

Ve 13. století se správní centrum přesunulo do Písku, prácheňské hradiště začalo pozbývat významu a život se postupně přesouval do vesnice, která měla výhodnou polohu při řece Otavě a na obchodní cestě z Bavor do Prahy. Byly to Horažďovice.

O jejich rozvoj se zasloužil rod Bavorů ze Strakoníc. Ti nechali toto sídlo opevnit, postavit tvrz, kostel a na jejich žádost byly roku 1292 povýšeny králem Václavem II. na město. V roce 1307 se zde Bavorové opevnili před armádou českého krále Rudolfa Habsburského, který při obléhání Horažďovic zemřel. Dalším důležitým byl rok 1478, kdy město koupil Půta Švihovský z Rýzmburka, nejvyšší sudí království. Předchozímu majiteli Rackovi Kocovskému bylo město zabaveno, protože z něj vedl útočné výpady proti sousedům, což vedlo k vyslání královské armády, která město rok obléhala, než jej donutila ke kapitulaci. Půta nechal do města zavést dřevěný vodovod z Práchně, který fungoval až do 20. století! Napájel městské kašny, třeba tu na náměstí. Největší pohromou pro Horažďovice byla třicetiletá válka, kdy město postihl ničivý požár, dvakrát bylo vydrancováno švédskými vojsky a zapáleno a vydrancováno císařským vojskem.

Dalším významným rodem byli Rummerskirchové. V 19. století zde založili anglický park se vzácnými druhy stromů a rostlin.

Posledními majiteli panství se stali Kinští ze Vchynic a Tetova. Vlastnili jej až do roku 1945.

Už jste došli k bráně? Kdo první zjistí, jak se jmenuje? Trochu nudně, že? Žádné psisko nebo kobyla jako u té předchozí. :)

Horní patro věže Jihovýchodní brány bylo z neznámých důvodů odstraněno již počátkem 17. století. Vedle brány stály jak vězení, tak dům hlídače. (Aby to do práce neměl daleko?)

Vyrazte vzhůru do Prácheňské. Z ní po pár minutách odbočte doleva do Havlíčkovy, která vás odvede zpátky na náměstí.

A je tu poslední městská zastávka: totiž **radnice** z roku 1927. Je to již čtvrtá radniční budova na stejném místě. Její předchůdkyně z roku 1690 sloužila svému účelu 236 let! Dnes je zde sídlo Městského úřadu.

Ze staré radniční budovy zůstal zachován **kamenný znak města**, který je umístěn v 1. patře radnice proti schodům, a velká deska, co se v roce 1996 vrátila na svoje původní místo - na průčelí radnice.

Její přepis najdete na bronzové tabulce.

11. **Opište první slovo textu.**

Horažďovice máme za sebou, jenže v doplňovačce nám stále chybí dvě políčka. Co s tím? Už víme! Vyrazíme na Prácheň!

Buď můžeme popojet autem, což je asi 5 minut (do navigace si zadejte Velké Hydčice), nebo můžeme vyrazit po červených psaníčkách či zelené turistické značce a dořádat ke zřícenině pěšky. Nepůjdeme daleko, jen asi 3 km. A procházka je to příjemná. Bohužel pak ale musíte stejnou cestou zpátky. Nuda? Ani ne...

A protože nevím, kterou variantu zvolíte, sejdem se až před kostelíkem přímo na Práchni.

Už jste nahoře na hoře? :)

Ve vzdálenosti necelých dvou kilometrů západně od města Horažďovic se nad korytem řeky Otavy vypíná příkrý skalnatý ostroh. Stejně jako například Říp nebo Blaník patří Prácheň mezi takzvané národní nebo také posvátné hory. Právě z tohoto důvodu se kámen z Práchně stal v roce 1868 jedním ze základních kamenů Národního divadla. Označení Prácheň je považováno za prastarý pojem označující „stárnoucí, tlející věc, nejčastěji dřevo“. Je tak možné, že bylo poprvé použito v souvislosti se stárnutím, práchnivěním dřevěného opevnění hradiště, které zde vzniklo v 10. století, jako jedno z mnoha hradišť tzv. přemyslovské hradské soustavy.

Hora Prácheň dala jméno nejen hradu, ale i celému kraji. A tento název – **Prácheňský kraj nebo jen Prácheňsko** – se udržel v povědomí až do dnešní doby.

V roce 1315 vystavěli Bavorové na akropoli hradiště gotický hrad. Ten ale nikdy neměl velký význam a na počátku 17. století byl již zpustlou zříceninou. O hrad se až počátkem 19. století znovu začali zajímat majitelé panství Rummerskirchové. Na Práchni nechali mezi zříceniny zdí vestavět poustevnu, ze které dnes zbyly pouze obvodové zdi. Na vrcholu torza válcové věže vztyčili tři kříže.

Jdeme se podívat ke kostelíčku. Jak se jmenuje svatý, kterému je zasvěcen?

Na zdejším prácheňském hřbitově jsou mimochodem pohřbeni spisovatel Josef Pavel a regionální historik Karel Němec.

Na místě původního hradu Prácheň je dnes vyhlášena přírodní rezervace. Co tu roste tak výjimečného? Přirozené dubohabrové lesy.

Od parkoviště před kostelem se vydáme k hradišti. Zastavíme se ještě u naučné tabule **PŘÍRODNÍ REZERVACE PRÁCHEŇ**.

Najděte na fotce prvosenku neboli petrklíč.

12. **Jak se řekne latinsky?**

Rostou jich zde tisíce. Také sněženek. Na jaře je to krásná procházka. O to hezčí, že se okolí hradiště postupně pročisťuje od náletového křoví a podobných haluzí, a tak můžete zbytky hradu opět krásně vidět. Díky patří především dobrovolníkům z komunitního centra Prácheň, kteří o místo pečují. Vypadá to tady moc dobře. Děkujeme.

Dnes se na místě původního sídla nacházejí jen základy obvodových zdí, ale tajemná atmosféra, o níž vypráví hned několik strašidelných pověstí, je tu přímo hmatatelná. Vnímavější jedinci ji můžou vycítit již na úpatí kopce.

Zatímco v Panenském Týnci nebo na Žítkově nám v podobných energetických zónách moc dobře nebylo, tak mezi Kounovskými řadami, v klášteře Rose Coeli i tady jsme měli příjemné mrazení v prstech.

Zkuste se dotknout zdi a uvidíte sami. Brní vás to, mrazí vás to? Nebo se vám snad po těle rozlévá příjemné teplo? :)

Hřejivým teplem se jistě zatetelíte i kvůli tomu, že právě teď vyluštíte poslední tajemkovou otázku.

Najděte na stromě turistickou cedulku **PRÁCHEŇ**.

13. **Opište slovo v závorce.**

Máme pro vás poslední dnešní vyprávění... Je to pověst o propadlém zvonu...

Někdy v 15. století, což je hodně dávno, se tehdejší majitel hradu, nám již známý Půta Švihovský, rozhodl opravit kostel v podhradí. Jenže mu došly peníze, a tak nařídil poddaným, aby penězi naplnili zvon. (Pro tyto účely jej nechal obrátit.) Přinutil přispět i chudou vdovu, co už neměla ani na kůrku od chleba. A tak když do zvonu házela své poslední groše, pronesla kletbu... A zvon se propadl do země, kde má být ukrytý dodnes.

Na tuto legendu nepřímo navazuje báje o zakletém pokladu nesmírné hodnoty. Má být zakopaný pod zdmi hradu. Aby chamtivci nerozryli kopec jako miliony krteků, hlídá poklad bílá paní, která se v okolí Práchně za temných nocí prochází. Kdo ji spatří, do roka zemře. Přesto se našli odvážlivci, kteří se s lopatou vypravili na stráň pod hradbami zlaté nadělení hledat. Museli si ovšem odříct štědrovečerní večeři a možná i dárečky od ježíška, protože poklad se dá najít právě jen v tento den v roce. Prý našli... Nicméně vždy, když už se pokladu dokopali, byli zahnáni pekelnými výjevy. Tak pekelně hrůznými, že vzali nohy na ramena a pádili pryč z lesa.

Ať již na zlatý poklad věříte či nikoli, Prácheň je magickým místem, které na vás zcela jistě zapůsobí. A to jak v prosluněném létě, tak v zimě pod přikrovem sněhu.

Tajenka je vyluštěná a kouká z ní na nás úplně šilené slovo. Ničeho se nebojte, je to správně, jen latinsky. A co? Označení jednoho z živočichů, o kterém jsme dnes mluvili. Tipnete si, který to je? Přesně ten, co vyrábí perličky.

Perlorodka říční – vzácný sladkovodní mlž, živá fosilie z doby trilobitů – je nejdéle žijící živočich v naší přírodě. Tmavé lastury jsou protáhlé, ledvinovitého tvaru, s hustými nepravidelnými přírůstkovými čarami. Na rozdíl od škeble mají zámek

se silnými zuby, takže se nedají otevřít zrovna snadno. Životní cyklus perlorodky je složitý. Rané dětství (asi tak do jednoho roku) totiž malé perlorodky tráví na žábrách ryb, zejména pstruha potočního. To jim umožňuje dostat se v řece na nová místa. Jakmile usoudí, že je jejich čas, žaber se pustí a usadí se na dně. Mezi 1. až 20. rokem života žijí zahrabané do štěrkového dna řeky. Poté se přesouvají na dno, kde se v ideálních podmínkách mohou dožít až 150 let.

Máme hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. Teď už jen stačí zajít s vyluštěnou tajenkou do infocentra na zámku a vyzvednout si dáreček. Hezky za něj poděkujte, my děkujeme také. Samozřejmě ne za dáreček, ale za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

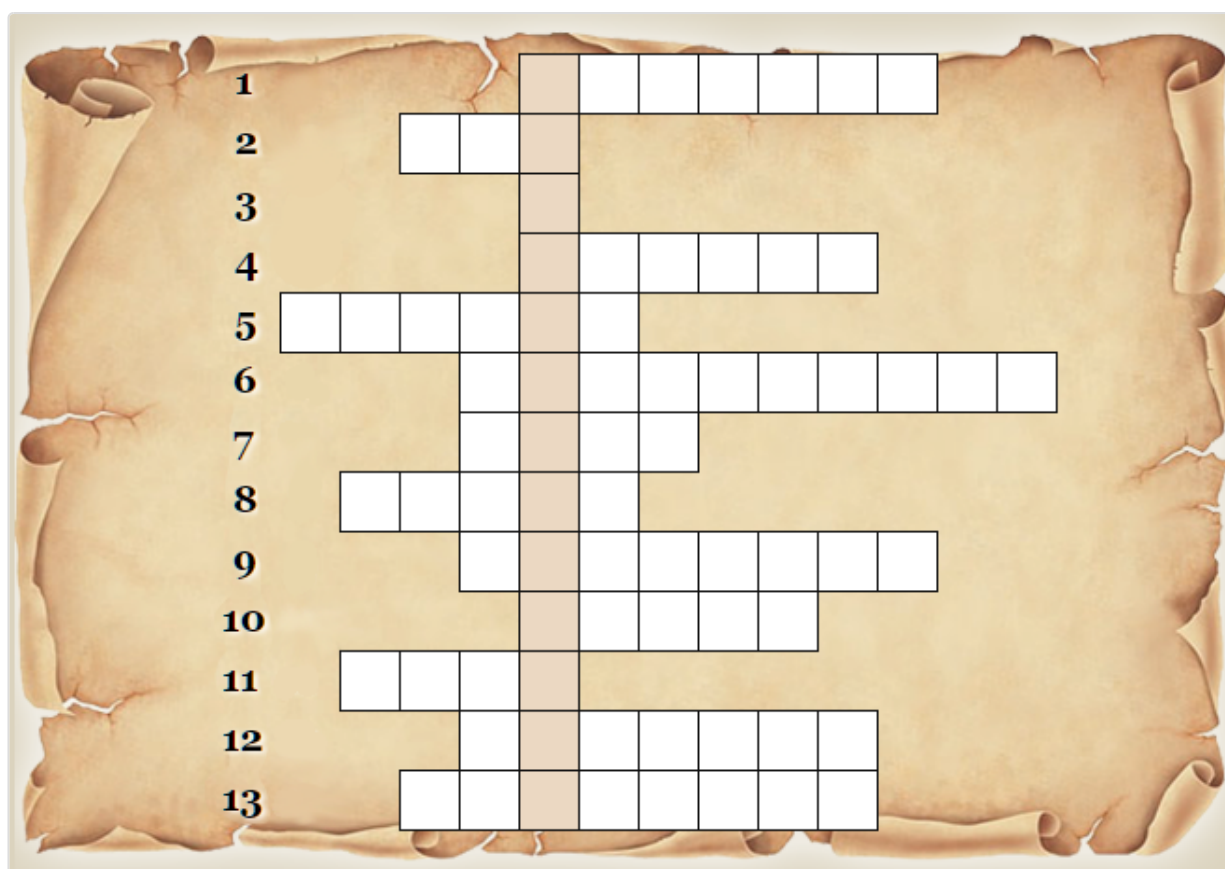
Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly použity mj. texty z webů www.kudyznudy.cz, www.bbkult.net, sumavanet.cz, www.cestyapamatky.cz, www.muzeumhd.cz, www.mesto-horazdovice.cz atd.

Otázky k tajence

---

1. Zjistěte příjmení politika.
2. Napište výslednou číslovku.
3. Opište čtvrté písmeno.
4. Opište jméno ze skleněné desky.
5. Jak se jmenoval Švihovský křestním jménem?
6. Doplňte: Martina .....
7. V jaké tónině je laděn?
8. Jak se je jmenuje předmět, na kterém čarodějnice létá?
9. Doplňte: Nebulitický .....
10. Opište druhé slovo od konce řádku.
11. Opište první slovo textu.
12. Jak se řekne latinsky?
13. Opište slovo v závorce.

A co můžete vyhrát?

Tajenku pošlete na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.